

Lucien Rebatet (15. listopadu 1903 – 24. srpna 1972)

„Ó, můj kulomet, tak často hýčkaný v mých snech, jak míří na opovrhovanou bandu Lidové fronty... Střílím jako bůh, lačně, vášnivě, krátkými, přesnými dávkami“, píše ve svém nejproslulejším románu *Les Décombres* jeden z „prokletých básníků“ 20. století. Lucien Rebatet by se dnes dožil 106 let.

Narodil se v obci Moras-en-Valloire v rodině socialisticky zaměřeného notáře a bohabojné katoličky. Navštěvoval maristickou kolej, kterou opustil s protikřesťanským a protiklerikálním naladěním. Během univerzitních studií v Lyonu (práva) a v Paříži (filozofie) se stal agnostikem. Vojenská služba jej zavedla do Francouzi okupovaného Porýní. Mladý sympatizant *Action française* (Francouzská akce) byl zároveň obdivovatelem německé filosofie (Nietzsche!) a hudby (Wagner!). Nemohl proto sdílet slepou protiněmeckou maurrasovskou nenávisť. Naopak, v osobním styku s „Huny“ byly zpochybněny předsudky přinesené z rodného prostředí.

V roce 1929 začal jako hudební a filmový kritik s novinářinou; ani tady nebyl zaslepený – od studentských let byl vnímavý vůči všem moderním směrům v literatuře a v umění, v hudbě i ve filmu. Ve 30. letech se jako člen redakce *Je suis partout* (Všudybyl) stále silněji politizoval, mezi přívrženci *Action française* se však cítil jako „heretik“. Znovuzavedení monarchie považoval za chiméru a reakcí hluboce opovrhoval. Protikapitalistický, revoluční, evropsky orientovaný postoj pojil s obdivem k Mussoliniho osobě a státu.

S rostoucím zájmem sledoval i národní socialismus. Mezi lety 1934 a 1938 podnikl šest cest do Německé říše, aby si udělal vlastní obrázek o tom, co vnímal jako ozdravení národa. Dojmy jen vyostřily bol nad „dekadencí“ Francie. Před a po Mnichovské konferenci byl jedním z těch Francouzů, kteří se angažovali za mír, otázky mocenské politiky a diplomacie však viděl až příliš ve světle obrazu nepřítele, jak ho líčil NS. 1]

Rychlé potření Francie německými tankovými armádami prožíval jako obrovskou národní katastrofu. Po krátkém sblížení s Pétainovým režimem (spolupráce s Radio Vichy) se od maršála odvrátil, protože jím proklamovaná Národní revoluce („konzervativní kontrarevoluce“) zůstávala z velké části pouhým slovním klišé. Později k tomu napsal: „Po velkém pozdvižení lidé zaujali zpět své pozice... Každý, kdo měl nějaké fašistické či protizidovské přesvědčení, odjel do Paříže.“ V Němci obsazené Paříži byl jedním z předních collabos mezi novináři 2] a významně se podílel na jejím bohatém kulturním životě. Jako kolaborant se ovšem v létě 1944 ocitl ve víru německé porážky.

Spolu s dalšími emigranty skončil na zámku Sigmaringen, jehož atmosféru nezapomenutelným způsobem vylíčil Céline v triptychu *Od zámku k zámku, Sever a Skočná*. Zatčení z 8. května 1945 následovalo 23. listopadu 1946 odsouzení k trestu smrti, který byl 9. dubna dalšího roku změněn na doživotí. O pět let později, 16. července 1952, byl (na přímělu Jeana Paulhana) propuštěn. 3]

Koncem padesátých let se vrátil k novinářské práci v *Rivarolu*, později působil jako redaktor *Valeurs actuelles*. Fašismu s jeho „heroickou, sociální a evropskou myšlenkou“ zůstal věrný až do konce. 4] Vychutnával také historický paradox, který donutil Izrael jednat přesně podle těch etických, vlasteneckých a vojenských hodnot, které četní Židé v evropských zemích v předchozích desetiletích tak aktivně rozkládali. Lucien Rebatet zemřel ve svém rodišti 24. srpna 1972.

Dílo

Luciena Rebateta si však dnes nepřipomínáme pro jeho fašistický světonázor či protižidovské výpady, nýbrž pro dílo – v lidském řádu – trvalé hodnoty. Byl neobyčejně obratným stylistou, impresivním romanopiscem, filmovým a hudebním kritikem skvělého rozhledu a především poctivým hledačem pravdy – absolutna.

Nejznámější je bezpochyby v úvodu zmíněný útočný román *Les Décombres* (Sutiny) z července 1942. Přes svůj rozsah (několik set stran) se stal skutečným „okupačním bestsellerem“ a Radio Paris jej označilo „knihou roku“. 5] Spojuje autorovy zážitky a zkušenosti z let 1938 až 1940 s politickými úvahami velké razance a síly. Vynáší soud nad systémem i jeho tvůrci a přísluhovači, kteří umožnili, aby někdejší vítězná velmoc nebyla schopna obrany a tím samostatné existence. Autority z Vichy přitom nijak nešetří. Pokračování zahrnující roky 1941 – 1947 vyšlo až v roce 1976 pod názvem *Les Memoires d'un fasciste* (Paměti fašisty), který si Rebatet výslovně přál. 6]

Umělecky více ceněné jsou *Les Deux Etendards* (Dvě korouhve) s prvky výchovného a vývojového románu na pozadí kosmopolitní Paříže a francouzské provincie 20. let. Titul odkazuje na boží a ďáblu korouhev, mezi nimiž se musí Kristus Ignáce z Loyoly rozhodnout. Na více jak tisíce stranách jsou vylíčeny osudy tří studentů formovaných a formujících svůj postoj ke světu. Michel nakonec vyznává: „Ani Bůh, ani ďábel“; kamarád Régis, jeho alter ego ztělesňující to, co v sobě Michel zkrotil, se stává jezuitou; přítelkyně Anne-Marie končí jako „drogově závislá požitkářka“. 7]

V roce 1969 vyšly Rebatetovi uznávané *Une histoire de la musique* (Dějiny hudby). K souhrnu filmové kritiky, kterou značně obdivoval mladý Francois Truffaut, již nedošlo.

Lucien Rebatet je bojovníkem formátu Leona Bloye. **Najde u nás svého Josefa Floriana?**

Poznámky:

1] To znamená, že hlavní „válečné štváče“ spatřoval v mezinárodním židovstvu a jeho

mocenských a hospodářských zájmech. Nešlo však jen o NS propagandu. Když Blumova Lidová fronta vykazovala r. 1938 vážné známky, že je připravena ČSR bránit, bylo široké spektrum Francouzů zásadně proti, od konzervativní pravice po pacifistickou levici. Na druhou stranu Drieu La Rochelle, který se nechal dr. Benešem okouzlit při rozhovoru pro Berlovu (!) politicko-literární revue *Marianne* (1935), Mnichov jednoznačně odmítl.

2] Otázka kolaborace je velmi složitá, motivace byly nejrůznější, od pacifismu (jednotná Nová Evropa bez bratrovražedných občanských válek) přes upřímnou touhu po kulturní spolupráci (ve znamení antiamerikanismu) po obyčejný zistný konjunkturalismus. Rebatetův blízký přítel „Pac“ Pierre-André Cousteau, jinak bratr slavného oceánografa, formuloval tu nejzásadnější:

„Jestliže jsem v roce 1941 zaujal stanovisko kolaborace, nebylo to proto, že bych chtěl zmírnit škodu...nebo hrát nějakou dvojí hru. Bylo to proto, že jsem si přál vítězství Německa..., protože to představovalo... poslední šanci bělocha, zatímco demokracie... znamenala konec bělocha.“

3] O Rebatetovi ve vězení viz Christian de la Mazière *Dobrovolníkem v SS divizi Charlemagne* (Praha, Elka Press 2009). Obecně „o něm a jeho době“ Julian Jackson *Francie v temných letech 1940 - 1944* (Praha, BB Art 2006).

4] Je příznačné, že „fašista Rebatet“, z pochopitelných důvodů antigauillista, neváhal oproti generálovi, tomuto konzervativnímu „monarchovi“, volit (prezidentské v. 1965) socialistu Mitteranda. Nicméně i Francois Mitterand chtěl Evropu evropskou, nikoli atlantickou, a později se velmi zasloužil o německo-francouzské sbližování.

5] Odhady prodaných kusů se v literatuře liší. Často uváděných 65 tisíc je pouze prodej za první měsíc, celkový počet dosáhl až 100 tisíc. Nakladatel tvrdil, že nebýt nedostatku papíru, prodal by dvojnásobek!

6] Pozor na cenzuru! V poválečném vydání *Les Décombres* (jako součást *Les Mémoires d'un fasciste*, 1976) chybí cca 128 stran...

7] Kniha, opírající se o autorovy deníkové poznámky a zápisky, je silně autobiografická (Michel=Rebatet). Práce na rukopisu začala r. 1941, dokončena však byla až o deset let později ve vězení. Kritikou v zavedených literárních časopisech byla ignorována, dokonce i po reedici v roce 1991, ale z „*undergroundu*“ prosáklo několik nadšených hodnocení.